

Галина Білик

НАТАЛІЯ БІЛАН: “МАЄМО ВСІ ПЕРСПЕКТИВИ СТАТИ ПОМІТНИМ ТУРИСТИЧНИМ ЦЕНТРОМ УКРАЇНИ”

Наталія Володимирівна Білан за освітою філолог, закінчила Полтавський державний педагогічний інститут імені В. Г. Короленка (1986). Працювала вчителем української мови й літератури, перебувала на державній службі, викладала на кафедрі україністики та гуманітарної підготовки Полтавського Національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. У жовтні 2008 року, якраз у розпал підготовки до 300-річчя Полтавської битви, призначена директором Державного історико-культурного заповідника “Поле Полтавської битви”. Тендітна жінка не побоялась очолити цю справжню “нову баталію”: її мудрість, привітність, працелюбність, талант організатора і, особливо, відчуття відповідальності за доручену справу значною мірою посприяли тому, що заповідник став центром великої міжнародної толоки, гідно привітав гостей, дав їм багато інтелектуальної та душевної наснаги.

Ми зустрілися з Наталією Володимирівною на початку справді спекотного для працівників музею літа, і розмова зайшла про наболіле...

– Цей рік для музею особливий – відзначається 300-ліття Полтавської битви. Чи готові Ви приймати гостей, адже, безумовно, потік відвідувачів і з України, і з-за кордону зростає?

Наталія Білан: Так, все, що зроблено останнім часом (а зроблено немало), підпорядковано одній меті – задовольнити потреби туристів, найповніше розповісти і показати їм все про Полтавську баталію. Ще протягом 2005–2006 років капітально відремонтували

приміщення музею історії Полтавської битви за рахунок коштів із державного та місцевого бюджетів. Значний обсяг робіт виконано цього року на території заповідника: відреставровано Братську могилу російських воїнів, відновлено в натуральну величину один із Редутів російської армії, розчищено й упорядковано територію самого Поля, зведено Ротонду вшанування пам’яті загиблих воїнів, закладено Алею вшанування пам’яті загиблих, облаштовано музейне містечко, вирішено питання його належного освітлення. До

того ж було проведено ремонт багатьох пам'ятників, пов'язаних із Полтавською битвою, які розташовані і на території заповідника, і в місті. Усі ці роботи виконано під керівництвом відповідних структур виконавчого комітету Полтавської міської ради.

Крім того, наші наукові співробітники плідно попрацювали з метою популяризації заповідника. Спільно з ОДТРК "Атава", студією "Місто" знято документальні фільми про події 300-літньої давнини, вийшли в ефір тематичні радіопередачі, низку публікацій дали всеукраїнські та регіональні газети й журнали. Зараз працюємо над створенням документального фільму, присвяченого 100-річчю музею історії Полтавської битви, яке відзначатимемо цього року.

У лютому–березні ми спільно із закладами освіти провели акцію "День музею в школі" – прийшли в навчальні заклади з тематичними розповідями, демонстраціями фільмів про Північну війну, її епізоди, учасників. Ці зустрічі з молоддю продовжили вже в музеї, провівши екскурсії для учнів різних вікових груп. Зацікавлення в багатьох викликала також акція "Туристичний автобус", організована міським управлінням культури.

Готуючись до найбільш напружених червневих днів, подбали про розширення штату екскурсоводів: запросили до співпраці студентів історичного та філологічного факультетів Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Сподіваюся, що проходження музейної практики залишить у юних серцях тільки позитивні враження, стане хорошим досвідом у професійному зростанні. У свою чергу висловлюю подяку керівництву університету й деканам за те, що направили до нас здібних і розумних студентів.

Усі підготовчі роботи було проведено не даремно. Статистика свідчить про зростання інтересу до заповідника з боку туристів. Лише за три дні з 26 по 28 червня музей відвідали понад 3,5 тисячі людей. Майже вдвічі зросла кількість відвідувачів порівняно з червнем минулого року. Туристи продовжують прихо-

Сучасний вигляд музею

дити до нас, тож маємо всі перспективи стати помітним туристичним центром України.

– Чим будете дивувати гостей? І чи змінилося потрактування подій та учасників Полтавської битви порівняно з попередніми роками?

Наталія Білан: Приємно вразити відвідувачів мають усі проведені будівельні та опоряджувальні роботи, здійснені до 300-річчя Полтавської битви. Колектив, у свою чергу, працював над розширенням експозиційних площ, поповненням музею.

9 червня цього року ми відкрили нову експозиційну залу "Козацька держава до подій Великої Північної війни (1648–1700 рр.)". Нова експозиція складається з таких розділів: 1. Становлення Козацької держави за Богдана Хмельницького. 2. Україна за доби Руїни. 3. Полтавщина в складі Гетьманщини. 4. Початок гетьманування Івана Мазепи. 5. Запорозька Січ як козацька демократична республіка. Іван Сірко. 6. Культура та побут полтавського козацтва.

Особливі акценти в експозиції зали зроблено на розділі "Полтавщина в складі Гетьманщини", де представлено краєзнавчий матеріал, відомості про Полтаву і полтавців другої половини XVII – початку XVIII століття з метою посилення патріотичного виховання, особливо серед дітей та молоді.

Правдиво, цікаво перед відвідувачами по-

стає жива історія народу, його культура, традиції. Експозиція пропагує ідею державності, виховує повагу до історичних, культурних цінностей свого народу, пробуджує гордість в українців за своє минуле, водночас дає ключ до розуміння складних процесів сучасності.

Відновлення зали стало можливим завдяки підтримці міської влади. На реалізацію проекту з бюджету міста було виділено 155 тисяч гривень. Експозиція створена художниками Ігорем та Олександром Гречановськими. Консультації надавав народний художник України Анатолій Чернощоків.

Доповнено також інші експозиційні зали, зокрема картографічним матеріалом, малюнками, портретами, зброєю, що зберігається у фондах музею. Усі ці доповнення переважно стосуються показу української сторони в подіях Північної війни, оскільки саме ця складова раніше була представлена мало.

Слід зазначити, що проведена наукова робота, яка передувала експозиційному доповненню, здійснена за підтримки представників провідних наукових закладів України: Володимира Панченка, професора Києво-Могилянської академії, Ольги Ковалевської, старшого наукового співробітника Інституту

історії НАН України, Олексія Сокирка, доцента Національного університету імені Тараса Шевченка. Ми плануємо і надалі працювати над збагаченням експозиції, беручи за головне історичні факти, відомі ученим.

– Наскільки Ви зауважили, яка сторона найбільше цікавиться сьогодні подіями 1709 року – українська, російська, шведська?

Наталія Білан: Подіями 1709 року сьогодні цікавляться і Україна, і Росія, і Швеція. Про це свідчить потужний наплив туристів з усієї Європи, велика кількість (понад 100) акредитованих у ювілейні дні засобів масової інформації з різних країн, маса всякого роду видань, здійснених у нас і за кордоном... Щоправда, подеколи цей інтерес забарвлюється ідеологічно.

– Відомо, що в Росії відбулася міжнародна конференція, присвячена Полтавській битві, в Україні (навіть у Полтаві) – конференція, круглий стіл, приурочені постаті гетьмана Івана Мазепи. Чи запрошували співробітників музею? Чи є вам що сказати на таких форумах?

У дні відзначення 300-річчя Полтавської битви. Колектив музею разом із першим Президентом України Л. М. Кравчуком

У дні відзначення 300-річчя Полтавської битви. Серед гостей музею – колишній міністр туризму Швейцарії, а нині член європейської комісії з туризму при ООН Вальтер Лой

Наталія Білан: Колектив музею був одним із організаторів підготовки та проведення наукової конференції. 11–12 червня 2009 року в Полтавському художньому музеї та Полтавському державному педагогічному університеті відбулася Міжнародна науково-практична конференція “Полтавська битва 1709 року в історичній долі України, Росії, Швеції та інших держав”. У конференції взяли участь науковці з України, Росії, Білорусі, Польщі, Швеції, Фінляндії (всього понад 70 учасників). Під час пленарного та секційних засідань заслухано близько 60 наукових доповідей. Проблематика наукового форуму охоплювала розгляд Полтавської битви в

контексті подій Північної війни, міжнародних відносин кінця XVII – початку XVIII століття. Акцентовано увагу на геополітичних наслідках Полтавської битви. Не менш актуальним було питання дослідження етапів битви, військового мистецтва її учасників та творення міфу про Полтавську баталію від 1709 року до сьогодення. П’ятеро наукових співробітників заповідника виступили на форумі з науковими доповідями. У рамках конференції відбувся шведсько-фінський семінар-дискусія “Полтавська битва – осмислення в часовій перспективі”, організований за сприяння посольств Швеції та Фінляндії в Україні.

– Як музей інтегрується в сучасне культурне життя України? Як розуміють і реалізують тут функцію духовно-історичного осередку народу, оберегу пам’яті нації?

Наталія Білан: Музеї історичного профілю в суспільстві виконують науково-дослідницькі, просвітницько-виховні функції, але їх провідним завданням є збереження та відтворення історичної пам’яті. Головна місія музею – це генерування культури теперішнього й майбутнього на основі збереження та актуалізації всіх елементів історичної спадщини. Із цього виходимо, плануючи свою роботу, вибудовуючи перспективи. Ми маємо цікаво, максимально об’єктивно розповідати відвідувачу про події 300-річної давнини, про головних історичних осіб того часу, про те, якою тоді була Україна і Полтава. І робити це прагнемо так, щоб нами цікавилися, нас відвідували навіть ті, хто вже колись бував у музеї.

– Щиро дякую Вам за цікаву розмову. Нехай усе задумане якнайуспішніше реалізується, музеєві – процвітання, матеріального зростання, а всім його відданим співробітникам – сили, здоров’я, творчої наснаги, упевненості в завтрашньому дні.

